

Komunikat FOR 28/2020:

Rząd nowelizuje budżet, ale nie podaje informacji o stanie finansów państwa

- Przedstawiona przez rząd nowelizacja budżetu państwa nie zawiera informacji o szeregu państwowych funduszy celowych (Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych) ani o innych kluczowych instytucjach jak NFZ czy Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, co uniemożliwia rzetelną ocenę stanu finansów publicznych.
- Przewidywany przez rząd rekordowy deficyt ponad 109 mld zł jest zaplanowany z bardzo dużym zapasem, jeśli wziąć pod uwagę deficyt 16 mld zł na koniec lipca. Jest to uzasadnione w sytuacji dużej niepewności co do wpływu pandemii na gospodarkę na jesieni, ale też daje rządowi duże pole do ogłoszenia później wyników znacznie lepszych od zapisanych w ustawie.
- Według nowelizacji dochody z podatków i składek w 2020 roku będą o ponad 60 mld zł niższe od zakładanych we wcześniejszych planach:
 - Dochody podatkowe budżetu państwa mają spaść o 40 mld zł, z czego za 26,5 mld zł ma odpowiadać spadek dochodów z VAT. Spadek dochodów silniejszy od spadku aktywności gospodarczej oznaczać będzie ponowny wzrost luki VAT, przed czym jako FOR wielokrotnie ostrzegaliśmy. Mniejsze o 6 mld zł wpływy budżetowe z PIT i CIT oznaczają, że niższe będą także dochody samorządów (o ponad 2 mld zł).
 - Dochody składkowe FUS mają spaść o prawie 17 mld zł, co będzie efektem niższych o 10 mld zł wpływów ze składek oraz zwolnienia mikro i małych firm z ZUS, przekładającego się na ubytek dochodów w kwocie 7 mld zł.
 - W uzasadnieniu nowelizacji pominięto podawane normalnie w ustawach budżetowych informacje o dochodach FP czy FGŚP, również zależących od sytuacji na rynku pracy.
- Wydatki budżetu państwa mają być o prawie 73 mld zł wyższe od uprzednio planowanych. Jednak największe działania antykryzysowe są realizowane przez PFR i Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, których limit wydatków wynosi 200 mld zł (!). Natomiast ze wspomnianych 73 mld zł największą część stanowi dotacja do Funduszu Solidarnościowego (26,5 mld zł), która najpewniej posłuży do sfinansowania trzynastej i czternastej emerytury w przyszłym roku, co pozwoli wtedy na sztuczne obniżenie wydatków budżetu państwa na ten cel.

25 sierpnia rząd opublikował projekt nowelizacji budżetu państwa na 2020 rok. Jednak nawet w normalnych czasach budżet państwa stanowi tylko część finansów publicznych – w 2019 roku z 956 mld zł wydatków państwa tylko 414 mld zł stanowiły wydatki budżetu. Poza budżetem pieniądze podatników wydają jeszcze przede wszystkim samorządy, ZUS (a dokładniej zarządzany przez ZUS Fundusz Ubezpieczeń Społecznych) i NFZ. Do tych instytucji w 2020 roku z przytupem

dołączyły PFR i BGK, które realizują tzw. tarczę finansową oraz Fundusz Przeciwdziałania COVID-19. Mimo że są to rządowe instrumenty walki ze skutkami pandemii, to działają poza budżetem państwa. Limit wydatków obu funduszy wynosi 200 mld zł, z czego dotychczas wydano ponad 100 mld zł (o ile PFR publikuje regularnie informacje o wydatkach w ramach tarczy, to BGK podaje znacznie mniej informacji o wydatkach z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19). Informacja o wydatkach budżetu państwa z pominięciem wydatków BGK i PFR *de facto* przemilcza największe wydatki antykryzysowe rządu.

Najważniejszą informacją opublikowaną przez rząd są zrewidowane prognozy dochodów podatkowych budżetu państwa, które mają być o prawie 40 mld zł niższe. Największa rewizja dotyczy wpływów z VAT, które mają wynieść 170 mld zł. Taki wynik oznaczałby istotny spadek ściągłości i wzrost luki VAT. Według (konserwatywnych) prognoz rządowych realny spadek PKB w 2020 roku ma wynieść 4,6%, jednak można przypuszczać, że w całym roku stanowiące podstawę VAT konsumpcja i inwestycje publiczne spadną mniej, a głównym źródłem spadku będą inwestycje prywatne, na których efektywna stawka VAT jest bliska zera. To w połączeniu z prognozowaną inflacją (CPI: 3,3%) oznacza, że podstawa VAT spadnie niewiele w porównaniu do 2019 roku, natomiast wpływy z VAT mają być niższe o ponad 5% – co świadczy o istotnym wzroście luki VAT. Jako FOR wielokrotnie ostrzegaliśmy o cykliczności wpływów VAT, wskazując, że istotna część poprawy ściągłości obserwowanej w latach 2015–2018 wynikała z dobrej koniunktury i może ulec odwróceniu. Mniejsze o 6 mld zł wpływy budżetowe z PIT i CIT oznaczają, że niższe będą także dochody samorządów (o ponad 2 mld zł).

Poza spadkiem dochodów podatkowych rząd zakłada niższe o 17 mld zł dochody składkowe FUS. Sam przypis składki ma być niższy o 10 mld zł, ale do kwoty tej trzeba doliczyć zwolnienia ze składek dla mikro i małych firm w ramach tarczy antykryzysowych w kwocie prawie 7 mld zł. Niestety w nowelizacji pominięto informacje o dochodach Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, które normalnie stanowią załączniki do ustaw budżetowych. Z punktu widzenia dochodów państwa brakuje też informacji o dochodach NFZ, choć trzeba zaznaczyć, że jego plany finansowe normalnie też były publikowane niezależnie od ustawy budżetowej.

Po stronie wydatkowej największe zmiany w budżecie państwa dotyczą wzrostu dotacji do Funduszu Solidarnościowego o 26,5 mld zł. Środki te najpewniej sfinansują wypłaty trzynastych i czternastych emerytur w przyszłym roku, co pozwoli sztucznie zaniżyć wydatki budżetowe na ten cel. Kolejne 12 mld zł to dotacja dla FUS związana z opóźnieniem likwidacji OFE, czego beneficjentem miał być właśnie FUS. Mało to jednak mówi o wydatkach kryzysowych państwa, które są realizowane przede wszystkim przez PFR i Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, których łączny limit wydatków wynosi 200 mld zł.

Przedstawiona nowelizacja budżetu państwa daje przybliżony obraz ubytku dochodów państwa spowodowanych skutkami COVID-19 (ponad 60 mld zł), jednak nie zawiera kluczowych informacji o wydatkach antykryzysowych państwa, które zostały wypchnięte poza budżet państwa.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn, możesz się skontaktować:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

Tel. 500 494 173

patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORÓW

dr Aleksander Łaszek

Główny Ekonomista

e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR · [t](https://twitter.com/FundacjaFOR)@FundacjaFOR